

30 de ani de la Revoluție. Ultimele ore ale Ceaușeștilor și sentința de Crăciun

Alexandra Șerban

Pe 25 decembrie 1989, la prima oră a dimineții, generalul Victor Atanasie Stănculescu avea de lucru: aduna oamenii pentru un complet de judecată, cu tot cu avocați, și selecta câțiva soldați alături de care avea să plece spre Târgoviște. În vechea cetate voievodală erau ținuți prizonieri soții Ceaușescu, la Unitatea Militară 01417.

Nicolae și Elena Ceaușescu fugiseră, de pe acoperișul Comitetului Central, pe 22 decembrie, în jurul orei 12.06, după ce revoluționarii spărseseră ușile CC și intraseră în clădire. În elicopterul pilotat de Vasile Maluțan și Mihai Ștefan, luaseră doar doi tovarăși de drum de încredere – Emil Bobu, Secretar al CC al PCR în perioada 1982-1989, și Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv la vremea respectivă –, precum și doi ofițeri de Securitate: maiorul Florian Raț și căpitanul Marian Rusu.

Ultimul drum al dictatorilor a fost cam anevoios. După o scurtă escală la vila din Snagov, elicopterul a decolat, la 12.47, spre Târgoviște. Din cauză că Armata le-a comunicat piloților să aterizeze, elicopterul a fost abandonat în apropiere de comuna Boteni, Argeș. Pentru a-și continua călătoria, ofițerii de Securitate au oprit mașina unui cetățean, doctorul Nicolae Deca, pe care Nicolae Ceaușescu l-ar fi informat că e pe cale să organizeze la Târgoviște rezistența în fața celor care au dat lovitura de stat. Dacia roșie a doctorului a fost abandonată, după ce șoferul ar fi acuzat probleme tehnice. Era ora 14.15 când, din comuna Văcărești, soții Ceaușescu au luat o Dacie neagră, a cetățeanului Nicolae Petrișor, oprit și el tot la drumul mare. Pe la 15.30, au ajuns în Târgoviște, de unde au fost preluați de trei milițieni. Pentru că sediul Miliției din oraș fusese ocupat de revoluționari, grupul s-a îndreptat spre Rățoaia, un sat aflat la vreo 25 de kilometri de Târgoviște. Nici trei ore mai târziu, după lăsarea serii, au fost arestați la sediul Miliției din Târgoviște, de unde au fost transportați la sediul garnizoanei din oraș, unde au rămas în așteptarea procesului.

„Asta e ministrul tău!“

Acolo, în garnizoană, Nicolae Ceaușescu a fost mai vorbăreț decât a devenit ulterior, la proces. Într-un interviu realizat de „Jurnalul Național“, în 2009, cu **Andrei Kemenici (foto dreapta)**, care era în decembrie 1989 comandantul garnizoanei din Târgoviște, acesta povestea: „Îmi spunea: «Colonele, fii atent. Moldova o iau rușii, Transilvania o iau ungurii, Banatul îl ia Iugoslavia, Dobrogea o iau bulgarii. România va fi numai Muntenia de odinioară. Asta e planul americanilor și al rușilor, la care i-au atras și pe unguri». El nu a crezut niciodată că poporul nu-l mai vrea. A crezut că el este mai mult decât divin și că el este singura «cale» pe care trebuie s-o urmeze românii“.

Kemenici a relatat că Nicolae Ceaușescu s-a bucurat când a auzit că generalul Victor Atanasie Stănculescu se ocupa de Armată, căci îl considera un apropiat de încredere: „M-am prezentat și m-au întrebat cui mă subordonez. «Comandantului Armatei». «Și mai cui?» «Ministrului Apărării Naționale.» «Care ministru?» «Păi, tovarășu' Ceaușescu, nici eu nu mai știu, la gălăgia care e în București...» I-am spus că în documentele mele scrie că atunci când ministrul Apărării Naționale nu poate să-și exercite funcțiile, locul i-l ia șeful Marelui Stat Major, care era generalul Gușă. «Cum, mă, ăla pe care l-am trimis la Timișoara și nu a rezolvat problema?! Ăla e cu rușii.» «Așa scriu actele, dar eu nu am vorbit cu el deloc.» «Și cu cine ai vorbit?» «Vă informez că ordinele care se dau comandanților de armată sunt date de generalul Militaru.» Ceaușescu a zis că ăsta-i spion sovietic, e KGB-ist, că l-a scos afară din armată. «Mie mi s-a spus de generalul Militaru că toate problemele dumneavoastră – nu mai știu exact cum m-am adresat atunci – vor fi soluționate de generalul Stănculescu.» Atunci, Ceaușescu și-a pus mâna pe mâna mea și a zis: «Să știi că ăsta e ministrul tău! Eu, azi-dimineață la 10:00, l-am numit în locul lui Milea, care a trădat. E bine, numai ordinele lui să le ascuți»“.

O misiune specială

În dimineața de Crăciun, Victor Atanasie Stănculescu deja avea alcătuit plutonul de execuție: căpitanul Ionel Boeru, plutonierul Dorin Cârlan, sergentul-major Octavian Gheorghiu – cei trei erau parașutiști în regimentul de la Boteni, însă la proces au asistat și alți cinci colegi de-ai lor (plutonierul Constantin Bărănguță, sergentul-major Laurențiu Ștefănescu, sergentul-major Teodor Gheorghe, sergentul-major Marian Forjan și sergentul-major Dumitru Iliescu). Conform declarațiilor ulterioare ale lui Boeru, militarii nu au știut precis despre finalitatea misiunii lor, comunicându-li-se doar că e una „specială“. Mărturia lui e completată de cea lui Dorin Cârlan: „Am urcat în elicoptere pe la ora 8.00. Ne-au pregătit puțin piloții și mecanicii de bord. Ne-au arătat cum funcționează mitralierele de 12,7 milimetri, care erau instalate pe elicoptere. Nu ni s-a spus încotro ne îndreptăm și nici ce misiune avem“.

În jurul orei 13.00, două elicoptere au aterizat în curtea garnizoanei din Târgoviște. Zece minute mai târziu, generalul Stănculescu a ordonat ca soților Ceaușescu să li se verifice starea de sănătate – chestiune de care s-au ocupat medicul militar căpitan Liviu Verdeș și doctorul garnizoanei, Florin Olteanu.

«Să începem și dăm termene, vedem», cu gândul ăsta ne-am dus, nu că mergem să-l împușcăm pe Ceaușescu.

Dan Voinea, fost procuror militar

Ceaușescu nu recunoaște

Procesul a început la ora 13.20. Completul Tribunalului Militar Excepțional, constituit prin decret al CFSN pe 24 decembrie, sub semnătura lui Ion Iliescu, era format din: judecătorul militar colonel Gică Popa (președintele completului) și judecătorul militar Ioan Nistor, asesorii populari căpitan Corneliu Sorescu, locotenent-major Daniel Candrea și locotenent Ion Zamfir. Plutonierul-major Jan Tănase era grefier, iar acuzarea era reprezentată de procurorul militar Dan Voinea. Avocații Constatin Lucescu și Nicolae Teodorescu asigurau apărarea.

„Până pe 25 decembrie, am pus la dosar stenogramele din datele de 17 și 19 și declarația lui Postelnicu (n.r. – pe care i-o luase în CC, pe 22 decembrie). I-am spus judecătorului Popa Gică că n-am un dosar, iar el mi-a răspuns: «Mă, tu crezi că stă cineva după tine să faci dosarul? Moare lumea. Dă-i mandat». I-am arătat lui Popa Gică stenograma. Mi-a răspuns: «Uite, numai pentru asta putem să

începem procesul». Important era să începem pentru că era strada inflamată și manifestanții strigau: «Ceaușescu judecat pentru sângele vărsat». «Să începem și dăm termene, vedem», cu gândul ăsta ne-am dus, nu că mergem să-l împușcăm pe Ceaușescu“, spunea Dan Voinea într-un interviu recent pentru „Weekend Adevărul“, subliniind că „noi am mers în ideea că se dă termen – nu ne judecam, cum ar veni“.

Foto: Inculpații Elena și Nicolae Ceaușescu n-au vrut să recunoască legitimitatea Tribunalului Militar Excepțional, din 25 decembrie 1989

La procesul din ziua de Crăciun, în 1989, Dan Voinea a rostit capetele de acuzare: genocid; subminarea puterii de stat; infrațiunea de acte de diversiune; infrațiunea de subminare a economiei naționale. Dialogul cu soții Ceaușescu s-a făcut cu greu, a devenit un teatru absurd, hilar și grotesc. Iată câteva fragmente de conversații, în care fostul dictator se ambiționa să repete obsesiv că nu recunoaște autoritatea Tribunalului, ci doar pe a Marii Adunări Naționale și că, dacă vorbește, face declarații de simplu cetățean:

Judecătorul: – *Acum discut cu inculpatul Ceaușescu Nicolae. Din ordinul cui s-a făcut genocidul de la Timișoara? Inculpatul refuză să răspundă.*

Ceaușescu: – *Răspund în fața Marii Adunări Naționale.*

Judecătorul: – *Lasă placa asta veche. Am auzit-o și știm încăpățânarea de care ai dat dovadă până în prezent.*

Ceaușescu: – *Refuz să răspund la întrebarea cine este autorul genocidului de la Timișoara.*

* * *

Judecătorul: – *Dânsa este vorbăreață, dar am văzut-o de mai multe ori că nu mai citea. Savantul, inginerul, academicianul care nu știa să citească. Analfabeta ajunsese academician.*

Elena Ceaușescu: – *O să te audă intelectualii din țara asta și toți colegii mei. O să te audă colegii mei! O să te audă!*

* * *

Ceaușescu: – *Însă tot pentru informarea dumneavoastră, că am scăpat atunci, mi-ați spus că eu mâncam numai mâncăruri din străinătate, că există de ani de zile lista cu ce mănânc eu, or 1.100-1.200 de calorii pe zi și numai legume.*

Judecătorul: – *Și poporului îi dădeai numai 3.600 de calorii, îmbuibat acest popor.*

Ceaușescu: – *Și 60 de grame pe zi de carne.*

* * *

Judecătorul: – *Aveți de pus întrebări?*

Teodorescu: – *Vă rog să întrebați pe inculpata Elena Ceaușescu dacă a fost sau este bolnavă psihic?*

Elena Ceaușescu: – *Ce este?!*

Teodorescu: – *Dacă a fost sau este bolnavă psihic. Și vă rog și consemnați răspunsul.*

Judecătorul: – *Ai suferit vreo boală psihică? Sau dacă suferi acum?*

Elena Ceaușescu: – *Ce provocare ordinară!...*

Teodorescu: – *Nicio provocare, este în favoarea dumneavoastră, că dacă sunteți iresponsabili atunci e o apărare, dacă nu e altă apărare.*

Elena Ceaușescu: – *E o provocare, se poate să spui așa ceva?!*

Ceaușescu: – *Nu ți-am recunoscut dreptul...*

După o discuție de fond în tușe de bâlci provincial, a venit rândul apărării. Au luat cuvântul atât avocatul Teodorescu, cât și Lucescu. Alocuțiunea celui din urmă a fost întreruptă scurt de Elena Ceaușescu: „Nu plecăm noi de aici. Aici murim noi“.

Ultimul cuvânt i-a fost acordat lui Nicolae Ceaușescu: „Nu sunt inculpat, sunt președintele României, comandant suprem și voi răspunde în fața Marii Adunări Naționale și reprezentanților clasei muncitoare și cu asta am terminat. Totul este minciună de la un capăt la altul, celor care au dat lovitura de stat, trăgând poporul, mergând până la distrugerea independenței României“, a spus nervos dictatorul.

Procesul a luat sfârșit în jurul orei 14.30, pentru ca zece minute mai târziu să fie gata deliberarea. Sentința a fost pedeapsa capitală pentru toate capetele de acuzare.

Trei salve

În jurul orei 14.50, a fost executată sentința Tribunalului Militar Excepțional. Legați la mâini, Nicolae și Elena Ceaușescu au fost duși de militari la zidul Corpului de Gardă, locul fiind deja ales de Victor Atanasie Stănculescu. S-a tras la foc automat. În volumul „După execuție a nins“, Ionel Boeru spunea că a tras 29 de gloanțe, din 30 câte avea, în trei salve: „Prima salvă, la picioare, l-a îngenucheat. A doua salvă l-a lovit în piept și a căzut pe spate. Următoarea salvă a fost pe ea. Și a picat undeva lateral, în dreapta“. Ceilalți militari n-au acționat ca el: Gheorghiu a tras o singură rafală, iar Câlan, un glonț, pentru că a uitat să seteze pistolul-mitralieră în poziția „foc automat“.

Procurorul Dan Voinea își amintea momentul execuției, pe care l-a privit ascuns după niște copaci: „Când să ies afară, în timp ce mergeam pe culoar, au trecut pe lângă mine cu ei legați. Doi îl țineau pe el, doi pe ea. Pe ea o legaseră cu mâinile la spate și o luaseră pe sus. Când au ieșit din clădire, s-au dus direct spre un zid pe care l-a indicat Stănculescu. I-au lipit de zid și, fără să aștepte ordin de la el, în timp ce se retrăgeau, au început să tragă. Cred că la Ceaușescu au tras la glezne prima dată, că a sărit în sus din reflex și a venit flexat pe spate, cu picioarele sub el. Iar ea cred că a leșinat, că au tras când era căzută jos. Eu eram la 10-15 metri, pe o alee, mă băgasem după un plop. Apoi Stănculescu i-a pus pe niște militari să aducă niște foi de cort, i-au învelit în alea, i-au dus în elicopter și au plecat“.

Foto: Zidul garnizoanei din Târgoviște păstrează încă urmele gloanțelor trase la executarea soților Ceaușescu; Sursa: George Călin/Inquam Photos

La scurt timp de la execuție, la televiziunea publică, a fost citit comunicatul prin care poporul era anunțat de moartea dictatorilor. Până la difuzarea filmului execuției, în aceeași zi, s-a produs o psihoză a neîncrederii, iar așteptarea și nerbădarea cetățenilor au devenit sufocante, înroșind liniile telefonice de la TVR. După difuzare, ca până în prezent, unii s-au bucurat cu lacrimi în ochi, alții au văzut injustețea actului. Însă suspiciunile nu s-au oprit, căci din filmare lipsește momentul începerii execuției, soții Ceaușescu fiind surprinși când erau deja prăbușiți la pământ. Dincolo de speculații, rămâne Dosarul Revoluției. În acesta, procurorii susțin că execuția cuplului, după supunerea la un proces penal fără respectarea drepturilor procesuale elementare „a făcut parte integrantă din inducerea în eroare exercitată de grupul politico-militar (vârfurile decizionale ale CFSN și ale MApN) ajuns la putere în stat și a avut drept scop legitimarea în fața poporului român, ascunderea filosovietismului și preconstituirii acestei puteri“.

Dușmanul a murit. Trăiește dușmanul?!

Foto: Revoluția la Craiova a adunat pe străzi mulți oameni; Sursa: Remus Badea/Mediafax

În perioada 22-25 decembrie, cât au fost arestați soții Ceaușescu, țara a continuat să fie invadată de zvonuri, de psihoze, de frică și de haos. Deși arestarea dictatorilor ar fi trebuit să calmeze spiritele, numărul incidentelor violente și al victimelor a continuat să crească. În volumul „Teroriștii printre noi” sunt adunate o parte dintre aceste povești care surprind lupta cu forțele imaginare ale Revoluției: „teroriștii”.

La Constanța, situația a fost grea pentru Marina Militară. Contraamiralul Constantin Iordache, comandantul Marinei Militare și al Garnizoanei Constanța, a ordonat, pe 24 decembrie, ca toate navele de luptă să fie scoase în larg. „Pe mine, în acele zile, m-a interesat mai mult ce se întâmpla pe apă, unde ne-au apărut zeci de ținte pe radare, decât ceea ce era în oraș”, declara acesta. Ulterior, s-a dovedit că acele ținte erau false, create prin bruiaj electronic, însă în acele zile au existat situații confuze, care s-au soldat cu victime. „În noaptea de 24 spre 25 decembrie, în zona Mangalia, o șalupă de patrulare a fost percepută ca aparținând teroriștilor. S-a deschis focul de la bordul mai multor nave. Maistrul militar Dumitru Stan a fost împușcat mortal, iar alți doi militari aflați la bord au fost răniți”, se arată în volumul „Teroriștii printre noi”.

La Brăila, chiar și gesturile normale au adus moartea: „Cea mai tânără victimă a Revoluției din acest oraș a fost Adriana Chiriță (13 ani), care nici măcar nu era brăileancă, nu o interesa Revoluția și nu-și dorea decât o vacanță frumoasă de Crăciun. Venise la rude în Brăila, dintr-un sat din județul Constanța. A fost împușcată mortal în noaptea în care pentru copii trebuia să vină Moș Crăciun (24 spre 25 decembrie). A comis imprudența de a aprinde lumina când a intrat la baie. Blocul în care se afla era în apropierea Palatului Comunal, iar militarii și Gărzile Patriotice de acolo au interpretat aprinderea unui bec ca pe un posibil atac terorist”.

În Craiova, în noaptea de 24 spre 25 decembrie, militarii din zona Făcăi au

interceptat pe radare ținte despre care au crezut că sunt elicoptere sovietice. Urmarea? „30 de rachete s-au tras la Regimentul 51 Rachete Antiaeriene KUB împotriva țintelor care apăreau din senin. Pe radar, fiecare rachetă intercepta o țintă. În realitate, rachetele cădeau, singure, la sol. «N-au lovit niciun elicopter. Norocul a fost că n-au căzut pe obiective importante sau în oraș și că n-au fost victime umane. A adus un subofițer resturi, cică de la un elicopter, dar tinichelele alea erau de la rachetele care se dezintegrau când atingeau solul», explică colonelul Ion Bărbulescu“, se relatează în volumul citat.

„La Miercurea Ciuc n-au existat victime ale diversiunii teroriste. Ofițerii de Armată și-au păstrat calmul, iar civilii n-au primit arme“, continuă să arate autorii cărții „Teroriștii printre noi“. „Într-o anumită măsură a contat faptul că militarii în termen, aduși în Harghita din alte zone ale țării, nu înțelegeau maghiara, așa că multe zvonuri le treceau pe la urechi fără să le priceapă.“

Nu același lucru s-a întâmplat **la Sfântu Gheorghe**. Aici, civilii au luat mitraliere cu buletinul. Așadar, pe 25 decembrie 1989, militarii din UM 01048 Sfântu Gheorghe s-au războit cu locatarii unui bloc aflat vizavi de unitatea militară. Au fost împușcați mortal patru oameni, iar alți patru au fost răniți în 24 și 25 decembrie 1989.

Dacă apreciezi acest articol, te așteptăm să intri în comunitatea de cititori de pe pagina noastră de Facebook, printr-un Like mai jos: